

christi in illis speciebus quod diu est ratio sacramenti. Dicit ergo pmi q species panis consecrari radu e sacramentu quod diu e spes panis. cu virtus consecratis ipam respiciat fm q e panis. ideo nuqz desereret illa pterate salua. et hoc oritur post: 1o pma. Alij vero dicunt q ro sacramenti radu saluat quod diu spes habilis e ad refectione humana. ideo eni instituta est. et ad hoc ordinat. et hoc habet qndo e terra et i stomacho. qz reficit. Et ex hoc oritur secundum da ro. Tertij dicunt q radu saluat quousqz receptat in vsum manducatis. et quando manducatio completa est. ta sacram no est sz fuit. et ex hoc oritur tertia po. Alij dicunt qz sacram e signu. et signu e quod se offert sensib. qz radu spes e sacram quod diu nata e sentiri ab aliquo sensu. et ideo cu deficit perceptio sensu. deficit ratio sacramenti et presentia corporalis. Quid aut i tara diuersitate tenet du est difficile est iudicare. Videl ramem pma opinio q dicit qz deficit quousqz spes deseratur nimis ampla. qz tunc et mus in vtre traiceret et in cloaca descenderet. qd aures pie abhorret. et si dicerem hereticis et infideles de riderent nos et iriderent. Silt qra opinio q dicit q deficit deficienti sensu illaz specieruz videt esse nimis arra. numqz eni fm hoc posset dici corp christi sumi. ve cu no dicat sumpt esse cibi q no pcept nec puenit vsqz ad stomachu. Unde nec verbu Hug. int. lligendu est. qtu ad actu sentiendi sed qntu ad idoneitatem. et ppre rea sensus no est in gustu lingue. sz etia sentit ho descensu cibi quousqz quiescat i stomacho. De duabz positio bus medijs q sit verior no e facile iudicare. cum vtraqz malit sit pbabilis. Probabile eni est q sumptoe cople ta manducatoe. cu ta sacram habuit sine suu q quez erat desinit esse sacram. et h die Hug. de s. o. vic. et vi h sensu se. Dicit eni sic. Postqz manducauit. si corporale presentia

christi qris. in celo quere ibi est ad dexteram patris. et hoc videt satis pbabile. quod diu eni christus e sub spebus illis e adorandus. sed stultus esset qui adoraret christu in ventre manducantis. Sedm hanc positione satis pareret sponso ad obiecta. exceptis his q de comuione et vomitu obijciuntur. ad q pr respoderi. Ad pmi q decretuz no dicit qz comiscatur. sz comisceri puenit. Ad sedm ho qd dicit Beda qz aliqz vomit. h respou e. et pena imposita no est. nisi qz species ille fuerit contentiue ducta corpus. et ideo in magna reuerentia sut habende. martime qz fuerit sanctissimis simbolis consecrate. et ideo coburant. et cum in debita reuerentia reueret. Ille aut qui vomit grauitur punit. qz qtu in se esse vomit corp christi. et sic de illo dicendū est ac si pgeret in cloaca. Sic pr ista opinio satis pbabiliter sufficit. Nihilominus tame alia videt securior. et vnde tribus magis eoz dare. qz corpus christi cu illis speciebus descendit ad stomachu. et subtilis est quod diu ille sut sub ppa forma. et habent rationem reficiendi. et fm ordinatione ad refectionem humanā sacramentū erat. vnde concedit qz corp domini est i subiecto. qz ibi sut species vt cibus. et ideo si euomatur species. euomitur eucharistia. et si species possit ab alijs discerni sumenda esset. Si autem species istre transcant stomachu indigeste per aliquam infirmitatem. sunt tunc extra pperatez refectionis. et ideo si vadat in secessu. no est ibi corp domini ver. Si aut hoc sit ver. nescio. tame secuz mibi vi. qst qz euomata spes pceptibiles magna reuerentia e et hibeda. et magna diligētia adhibeda ne qz euomat. et piculu e et dare de quo psumit qz no possit tenere. Sedm hac positioem satis pz respouo ad obiecta. Pena aut imponenda euo mentibus determiatur satis. de p. d. ij.

Dist. xliij. de penitētia in generali.

Dist. hec de penitētia agendū est. Terminatis tribus prius principalibz qbus magister egit de tribus sacris. Hic incipit. qra ps in q agit de sacramento penitētie. Diuidit aut hec pars in duas. In prima pre agit de penitētia in generali. In secūda agit specialiter de eoz prius. infra dist. xvj. In pfectione autēz penitētie tria obseruāda sunt. Prima pars habet

duas. In pma magister determinat veritatez. In scda elidit duos errores circa penitētia. infra eade dist. ibi. His verbis qdam vehemētē. Prima ps habet tres pres. In prima determinat ordinē ipsius ad baptismū. In scda pre determinat eius multiplicitate. ibi. baptis mus tū est sacramētū. sed penitētia rē. In tertia post distinctōz multiplicitatez ponit notificatioes penitētie virtutis. ibi. penitētia dicitur a penitēdo qua qz punit illicita. rē. Ibi ponit rōnem a pre nois et a pre rei.

Determinat veritatē de penitētia quod ad ordinē ipsius ad baptismū.

Dist. hec de penitētia agendū est. Penitētia lōge positis adeo necessaria ē vt appropinquēt. Est eni vt ait Hieronimus. scda tabula post naufragiū. qz si qz festū innocētie i baptismo pceptā peccādo corruperit. pnie remedio reparare p. Prima tabula est baptismus vbi deponit ver hō et induit nou. Scda pnia. q post lapsuz resur

gim dum vetustas reuerfa respellit. et nouitas pdita resumit. Post baptismū. plapsi. p pniaz renouari valent. sed no per baptismum. quia licet homini sepius penitere sed no baptizari

Determinat penitētie multiplicitatez. quoniam alia est interior. alia exterior.

Baptismus tū est sacramētum. sed penitētia dicitur et sacramētum et virtus mentis. Est enim penitētia interior. et est penitētia exterior. Exterior sacramentum est. interior

cas q est casus i morale. tunc videtur q sit pma tabula. qz si qz cecidit p morte. necelle est recurre ad penitētia. R. d. d. v. cendū q mare e mund. iste scdm illud ps. h mare magnum rē. nauis per quā homo trāsit super vndas huius maris est grata spiritus sancti. Tiel nauis est ecclesia que iuncta e glitino charitatis.

Secūda tabula post naufragiū rē. Obijciatur contra hec Hiero. sba cuz ei scdm dicitur respectu pmi. et prima tabula sit baptismus. et secunda penitētia. tunc videtur q scd sacram sit penitētia. ergo male ordiat magister quarto loco. Item quero a te p qto dicit penitētia tabula. et quid e naufragiū. Si tu di

DI. XIII Hiero. su per dante lem.

fm illud puer. xxxj. facta est qm nauis instituta. Naufragiu vo fuit corruptio r fractio in ada. in q fractione oēs filij ei' lactati sunt sup yndas hui' maris p occupatentia r penā. Ab h naufragio pmo liberat hō p baptisimū q restituit innocētiā r gram pditā. r iō ē pma tabula. r qz frēqne

relinquunt plu/res gratiam baptisimalem r illā tabulam p quaz liberabantur in yndis maris. et per illam ampli' us nō possunt se defendere. Ideo indigent scda. r bec est penitētia. vtraqz tamē dicitur tabula. quia sustinet ne quis periclitet per culpā. nō tamen ita ponit iuro. sic erat homo in statu innocētie. Ergo obijatur q scda tabula. ergo scdm sacramentū. nō valet. qz nō omne sacm est tabula. qz nō omne liberat a naufragio. Et est sile. hic est scda archidyacon' qz scda psona in hac ecclia. Nō qz qd vocat naufragiu. dicit aliq qz hlyb casus i mortale. r qz duplex ē differētia mortalis. s. originale r actualē. iō duplex tabula. s. baptisim' r penitētia. Nō ē tñ pōt dici qz humana natura sit naufragiu in ada. nobis autē data ē tabula baptisim' que nos sustentat p innocētiā. r qz hoc sacm iterari nō pōt. iō daf aliud sacm. r h est penitētia.

Ponit penitentie virtutis notificationes.

Penitētia dicitur a puniē

1. virt' mētis ē. r vtraqz cā salut' est r iustificatiōis. Utr' vo ois exterior penitētia sit sacm. vel si nō ois. que hoc nomine cēsenda sit consequenter inuestigabimus. A penitētia inceperit iohannis predicatio dicens. Penitētia z agite. appropinquabit enim regnum celorum. Quod autem peco docuit. illud post veritas predicauit exordium sumens sermonis a penitētia.

2. **P**nia dicitur r sacm r virt' mētis. Cōtra. Est em pnia interior r exterior. qz s' est virt' r sacm baptisim' qz est baptisim' interior r exterior. Itē pnia interior est res bur' sacri. s. nulla v'us ē res sacri. qz dicitur qz gra v'itū r gra sacro. qz rē. R. dō qz ista nō est tota rō qz pnia interior sit v'us. s. qz est pnia interior qz nō tñ dicitur gram vel actū grē. s. qz cernit actū li. ar. r iō est virt' nō sit baptisim'.

3. **P**nia dicitur r sacm r virt' mētis. Cōtra. Est em pnia interior r exterior. qz s' est virt' r sacm baptisim' qz est baptisim' interior r exterior. Itē pnia interior est res bur' sacri. s. nulla v'us ē res sacri. qz dicitur qz gra v'itū r gra sacro. qz rē. R. dō qz ista nō est tota rō qz pnia interior sit v'us. s. qz est pnia interior qz nō tñ dicitur gram vel actū grē. s. qz cernit actū li. ar. r iō est virt' nō sit baptisim'.

4. **P**nia dicitur r sacm r virt' mētis. Cōtra. Est em pnia interior r exterior. qz s' est virt' r sacm baptisim' qz est baptisim' interior r exterior. Itē pnia interior est res bur' sacri. s. nulla v'us ē res sacri. qz dicitur qz gra v'itū r gra sacro. qz rē. R. dō qz ista nō est tota rō qz pnia interior sit v'us. s. qz est pnia interior qz nō tñ dicitur gram vel actū grē. s. qz cernit actū li. ar. r iō est virt' nō sit baptisim'.

5. **P**nia dicitur r sacm r virt' mētis. Cōtra. Est em pnia interior r exterior. qz s' est virt' r sacm baptisim' qz est baptisim' interior r exterior. Itē pnia interior est res bur' sacri. s. nulla v'us ē res sacri. qz dicitur qz gra v'itū r gra sacro. qz rē. R. dō qz ista nō est tota rō qz pnia interior sit v'us. s. qz est pnia interior qz nō tñ dicitur gram vel actū grē. s. qz cernit actū li. ar. r iō est virt' nō sit baptisim'.

sign'. R. ad pnu dō. qz sicut vult pbs habit' cognoscitur p actus. r qm pnia est virtus. iō p actū recte dicitur. r p actū q est de eē pnie. r q est pncipalis. r iste ē plāge/re cōmissa. Et p actū q est de bñ esse sicut de pfecto esse. r iste plangēda nō cōmittere. vel p actū duplicē pncipalē r annexū. Dō

do. qua quis punit illicita que cōmissa. penitētie virtus timore concipitur. Unde Esa. a timore tuo domine concepimus r peperimus spiritum salutis. Est autem penitētia. vr ait Ambro. Abala preterita plangere r plangenda iterum nō cōmittere. Item Greg. Penitētie est anteacta peccata desistere. r flēda nō cōmittere. Naz quis sic alia deploret vr alia tam committat. adhuc penitētia agere aut ignorat aut dissimulat. Quid enim prodest si peccata luxurie quis desinat. r adhuc auaricie estibus anhelat.

penitemus velimus iterum nō cōmittere vel nō velim' sicut illi qui de vno peccato penitent r de alio nō penitent. r ita nō excludit casum sequentē. s. malā voluntatem presentē. Si autē referatur ad futurum. sic penitētia diffinitur nō quilibet sed perfecta. r fm statū perfectionis r vultus. Ad illud quod querit de diffinitioibus. dōm qz penitētia pōt tripliciter notificari. s. per actum pncipalē. per actū pncipalem r annexum. et per effectum. Scdm pnu modū tres dantur diffinitioes differentes solū voce vel maiorē expressione. Prima est in glo. Marb. iij. prima virtus est per penitētiā. vr. vnde talis trahitur notificatio. Penitētia est prima virtus puniens hominē veterē. Scda est Amb. in sermone quodam. penitētia est dolo r amaritudo anime pro peccatis que quisqz cōmissit. Tertia Aug. i li. de penitētia. penitētia est quedam dolentis vultus dicitur semp puniens in se qd dolo cōmissit. Item in oibus his rationib' patz qz est diffinitio per actū pncipalem qui est dolere r cōmissio. Quātū ad scdm modū datur tres alie que habent in littera. differentes sicut fm maiorē expressionē. Prima est Amb. in sermone. pnia ē pterita mala plangere. r plangenda rē. Secunda est Greg. Penitētia est an' acta mala delere. rē. Tertia magistri. pnia est virt' vel gratia qua cōmissa mala cū emē dationis. pofiro rē. In oibus istis rōnib' nō tñ ponitur actus pncipalis qui est plangere r odire culpam p pteratā. sed etiā annexus. s. nolle aliā ppetrare. Quantum ad tertū modū dantur alie tres differētes similes fm maiorē expressionē. Prima a Dam. Pnia ē ab eo qd ē pter naturā i id qd est fm naturā v'ersio. Scda i glo. Marb. iij. pniā agite. pnia ē correctio male mentis. Tertia Aug. in li. v. rōnōnū. pnia est qdā res optima r perfecta omnes defectus reuocans ad pfectū. In omnibus illis rationib' tangitur s. plus r minus effect' penitētie qui est aīam reparare. r sic p' quilibet de diffinitio diffinitioū que dant de penitētia.

Esa. xxxv

Amb. in sermone q dragefi mali.

Mar. iij

omnes virtutes flenda sunt peccata aliena multo magis propria. Sed hoc politio non potest stare. quia si in peccata respiciatur malum in communi. tunc respicitur sub propria ratione. et hoc actus specialis qui indiget virtute. non tamen percipere sed elicere. ut sicut in peccato zelum qui desideratur omne peccatum in primo modo est specialis virtus. quia respicit illud sub ratione digni. peccata et obedientia specialis virtus. quia respicit illud sub ratione mandati sic etiam peccata specialis. quia respicit sub ratione mali. propter quod a se contra deum preparari potest hoc est hoc dignum est puniri. Ad illud quod obiicitur in contrarium quod effectum habet generale. dicitur quod illud est virtus rationis in operatione virtutum. quod omnia defectus reperitur. et magis est virtus ipsa quam de alia. quia alioquin actus est in formamodo. sed actus proprie est in reformando. Ad illud quod obiicitur quod eiusdem virtutis est gaudere de alio. et de operibus in tristitia. dicitur quod virtus est impatiens. sed non elicitur. et hoc per quod charitas dicitur et ipsa fugere peccatum. sed tamen timore elicitur morum fugere. Alteri enim virtutis est impare. et alterius elicere. ut obedientia dicitur deo obedientiam in hoc precepto non mechaberis. et continentia elicitur. Ad illud quod obiicitur de obiecto. dicitur quod si non trahatur ad speciale peccatum. tamen illud considerat sub speciali et propria ratione. hoc est in quantum a se peccatum et deo offensivum cui vult recedunt et emenda facere. et ideo est virtus specialis non ratione obiecti quod est materiale. sed habet rationem motum.

Questio iij
Utrum sit virtus theologica vel cardinalis. Et quod theologica virtus quia proprie recedunt deo et desiderari per se in quantum deo offensivum. ergo respicit ipsum deum non in se vel in se. sed etiam in ratione obiecti. sed omnis talis virtus est theologica. ergo etc. Item virtus sit charitas. quia proprie est desiderari peccatum. quia peccatum sive deo offensivum. sed non desiderat aliquid quod separationem ab alio nisi quod diligit coniungi cum eo. sed hoc est charitas. ergo proprie est charitas. Item proprie est charitas eadem naturaliter. quia refugit malum ne fiat. aspernatur cum factum est. sed charitate refugit hoc separari a deo. ergo eadem dem refugit hoc separari tam facta. sed hoc est proprie. ergo etc.
 Contra. quod sit virtus cardinalis. quia omnis virtus theologica est in actu sui transire in deum vel in obiectum. sed proprie non transire in deum vel in obiectum quantum ad actum penitentiam. ergo etc. Item quod sit iustitia. vel super illud per se. Sacrificare sacrificium iusticie. Dicitur quod iustus virtutis quod peccat. potius quam alienis peccatis irascatur. sed puniens per penitentiam et satisfactionem deo offertur. Item Iud. tunc iudicium hoc de se sumit. quando per dignam penitentiam sua peccata facta dantur. sed iudicium sumere est iusticie. ergo etc.
R. dicitur quod hoc duplex fuit opinio. Quidam enim voluerunt dicere quod proprie non est aliud quam charitas secundum subam. differens secundum statum. Dicitur enim charitas in quantum amat deum. sed proprie in quantum refurgens. Et est desiderari malum in quantum deo offensivum. sed certe si timor qui facit declinare a malo differt a charitate non in deo. quare proprie non differt. sed quia virtus cognoscitur per actus. non quod sunt sed formales sive primos. Notandum quod proprie actus est desiderari culpam sive peccatum. quia deo offensivum. et hoc in recedunt sive emenda. et quia hoc est ipsius iusticie. dico quod proprie est virtus cardinalis etiam sub iusticia. Sicut enim fortitudo multos habet ramos ab una radice procedentes ad patientiam. perseverantiam. fiduciam que in dicant unam rationem. sic etiam iusticia. virtus largitate. pietate. humilitate. obedientia. penitentiam. que forte sunt pres potentiales ipsius virtutis iusticie. sicut melius patebit infra. Ad intelligentiam autem obiectorum notandum quod virtutes se invicem adiuvant et invicem sibi imperant sicut patet considerant motus eorum per se. Aliquis enim obedit ad hoc solum quod precipit. et hoc est obedientie pure. Aliquis obedit precepto domini quia amat eum. et hoc est obedientie imperare a charitate. Aliquis obedit in hoc precepto continentie quia diligit ipsam. et hoc est obedientie imperare a continentia. unde obedit semper ab obedientia elicitur. aliquid per se. aliquid ab aliis imperare. Similiter patet in aliis. quia continentie est actus elicitus a continentia. Si quis autem continet amore castitatis. talis actus est elicitus a castitate. et si quis amore dei. sic est elicitus a castitate et imperare a charitate. Si propter preceptum dei. sic est imperare ab obedientia. Similiter dicitur quod penitentia desideratur per se. aut quia deo offensivum vel et recedunt et emendat et facit finem se. aut quia deo separatum. et hoc facit imperare a charitate. aut quia specialis virtutis corruptivum et hoc facit imperare et adiuta qualibet speciali virtute. et sic patet quod proprie est iusticia. tamen contingit aliorum virtutum motus sibi commiseri. Ad illud quod obiicitur quod theologica quia habet deum per obiectum. dicitur quod falsum est. proprie obedientia proprie respicit deum in mandatum et latius honore debetur. sic penitentia offensam deo factam et emendam facit. Ad aliud patet responsio. quod ille motus est obiectus per modum imperantis. sed a penitentia per modum elicientis. unde quibus charitas moueat ad desiderandum quod separatum a deo. non tamen elicitur. quia est ibi specialis difficultas sicut in aliis actibus virtutum. unde sicut charitas mouet ad omne bonum imperando sed non eliciendo. imo specialis virtutes sunt necessarie. sic in actu penitentie intelligendum. Ad illud quod obiicitur de virtute naturali. dicitur quod non est simile. quia virtus naturalis non dicitur tantam approximationem ad actum. sicut virtus infusa vel acquisita. et ideo magis deus verificat quam naturalis. et hoc patet. quia plures virtutes sunt in eadem potentia naturali. et ideo non sequitur quod si naturalis eadem est quod propter hoc sit eadem virtus moralis.

Qonsequenter quod ad secundum articulum queritur de penitentia in comparatione. Et circa hoc queruntur tria. Primum quod de ipsa comparatione ad subiectum. Secundo quod ad actum sive originem. Tertio quod ad ordinem.
Questio i
Que vis anime sit subiectum virtutis penitentie. et ostendit quod sit in vi anime irascibili. Aug. in libro de penitentia. penitentiam diffinit dicit quod est quodam dolens vindicta. committas autem est quod vindicta est in ira irascibilis et vindicta appetere. ergo etc. Item super illud per se. Irascimini. etc. Dicitur quod iustus quod virtutis quod irascatur peccatis potius quam alienis sed puniens per penitentiam et satisfactionem deo offertur. ergo irascatur peccatis est per penitentiam. Sed ostendit quod irascatur ipsa irascibilis. et penitere. Item Job. Christus. perfecta penitentia cogit penitentiam omnia libere sufferre. Sed hoc est ipsa irascibilis. et penitentia est in via irascibili. Item penitere sic patet ex ratione nominis est penam tenere. et ipse augustinus hac etymologia ponit. Sed vis que respicit penam et sustineret irascibilis. ergo etc. Item penitentia virtus est non solum secundum quod respicit culpam. sed secundum quod est in subiectum. sed in hoc enim quod offendit vel puniatur. et per penam emenda sicut. ut patet per duo que magis dicitur in ira. Dicitur enim quod penitentia dicitur a puniendo. Dicitur etiam quod penitentia mala plagam cum emendationis. propositio. ergo cum virtus que volumus proximum peccatum puniri sit in irascibili. sed ira per zelum. pari ratione et penitentia erit in irascibili. Sed contra videtur quod proprie sit in sinderis. quia est actus eius est habitus. Sed actus proprie est gemere. et gemere est in sinderis. et proprie. Primum patet. Secunda probatur. quia scribitur Roman. vii. spiritus prosterat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Sed glo. dicit quod spiritus est sinderis. et etc. Item videtur quod in rationali. quia ea videtur proprie est agere penitentiam. Sed agere penitentiam est ipsius rationis. et proprie. Primum patet. Ad idem. probatur. super illud per se. spera i

dno. r. glo. i. de peccatis penitentiā agā. Et v. habetur
 in glo. quare tristis. r. rō cōforat aīam sensibul. q̄ ra-
 tio agit p̄ntam. ergo r. rē videt q̄ in cōcupiscibili. q̄
 opposita nata sunt fieri circa idē. s. delectatio r. tristitia
 sunt opposita. s. r. de loz. r. gaudiū. amor. r. odiū. Si pe-
 nitentiā est dolor. tristitia. r. odiū peccati. q̄ hoz opposita
 scz amor. r. gaudiū sunt in cōcupiscibili. r. p̄dictā regu-
 lam p̄nta est in cōcupiscibili. nō ē in irascibili. Itē videt
 q̄ sit in q̄libet vi aīe. q̄ mutuo se expellūt hūc esse cir-
 ca idē susceptibile. S. p̄nta expellit omnia peccā. q̄ cū di-
 uerfa genera peccōz sint in diuersis viribz. p̄nta nō est i
 19 vna vi s. in diuersis. **¶** dōm q̄ circa h̄ varie opti-
 nati sunt diuersi. Quidā em̄ dixerūt q̄ p̄nta circū dōs
 vires. q̄ expellit oīa peccā. r. oīa res. Et qm̄ p̄ oībz de-
 fiet. r. ad p̄fectū fierū r. currit mor̄ oīm virtutis. r. ad ex-
 pulsionē vicioz bitus virtutū oīm. voluerūt q̄ p̄nta i
 oībz viribz esset tanq̄ iusticia generalis. Et h̄ nitunt
 ostendere p̄ glo. sup̄ illud Isa. xvi. venter me ad moab q̄
 si cythara sonabit. interlinearis exponit. sonabit plan-
 gendo. Et glo. dicit sic cythara cōpositū sonū nō emi-
 tit si vna corda rupta fuerit. sic spūalī vter p̄phete si
 vna corda virtutū rupta fuerit. dulces melodias nō re-
 sonabit. r. ex h̄ volūt habere q̄ similis est i lectu p̄nie. et
 ita q̄ p̄nta sit in oī vi. r. iō dicit q̄ p̄nta diffinit p̄ actus
 diuersaz virtū. r. q̄ ei rīder act̄ virtū diuersaz. Sicut
 facit ei penitēs orādo. r. h̄ est rōnalis. Ieiunādo. r. h̄ est
 cōcupiscibilis. Miserēdo siue elemesynā tribuēdo. r. h̄
 est silit̄ cōcupiscibilis. Penā sufferēdo. r. hoc ē irasci-
 bilis. Sed ista positio prim̄ supra improbatā ē. Si enī
 penitentiā ē habitus sp̄cials r. vni vs̄ sup̄ mostratū est. r.
 vnus habitus i vna ē potētia. cū vni accidēs sit i vno
 subiecto. r. subiectū virtutis sit potētia. nec ē q̄ penitē-
 tiā nō i oībz sed i aliq̄ vi sit determinare. Sed illō ē qd̄
 recipit potētes in oībz viribz est. q̄ penitentiā ab oī-
 bus imparatur. r. hinc ē qd̄ ad lectū penitētiē omēs virtutes
 cōcurrūt vt annere. q̄ videt q̄ penitentiā sit in oībz vi-
 ribz. r. virtutes ceteras cōplectat. Istud etiā decepit
 eos. q̄ actū specialē r. p̄ntū penitētiē nō respererūt. q̄
 nō est cōmunit sed alicui sp̄cials vis. r. ideo hec po-
 sitio nō est multū pbabilis. Secūda positio ē q̄ penitē-
 tia est in vi determinata sed nō ē aliq̄ rīū virtū p̄dicarū
 sed in vi sup̄iori ad illas tres. r. h̄ac vocat libez arbitri-
 um. in q̄ cōiugate sūt vis cognitīua r. motīua. eo q̄ im-
 perat alijs viribz r. ei nō imperat. r. circa qd̄ resider̄ me-
 ritū ex pte nra. Et q̄ virtus a nulla potētia imperat. q̄
 etiā virtus ē ad merendū. posuerūt omēs virtutes r. pe-
 nitentiā esse in libero arbitrio tanq̄ in subiecto. Quia
 vero libez arbitriū regit potētiās inferiores. r. p̄ vnaz
 virtū p̄t regere multas potētiās. sicut p̄ iusticiā r. pe-
 nitentiā. hinc ē q̄ penitentiā videt esse in inferioribz vi-
 ribz. videtur etiā esse in pluribz. q̄uis subiectiue sit i
 vna sola. Certamen sicut alibi melius patet liberū ar-
 bitriū nō dicit aliā potētiā ab his scz rōnali. cōcupiscibili
 r. irascibili. licet dicat p̄ aliū modū. q̄ dicit p̄ modū
 mouētiā r. imperātiā. sed iste potētiē sūt ei obediētes
 ita q̄ eadē potētia in q̄tā libera imperat sibi vt natura
 r. ideo si ista positio velit dicere q̄ libez arbitriū dicat
 potētiā fm̄ r. r. naturā distinctā a rōnali. cōcupiscibili
 r. irascibili. eamē nō intelligo nec credo q̄ habeat verita-
 tem. Sed si vult dicere q̄ nominēt eandē potētiā. sed
 tñ fm̄ aliū modū se habēdi. h̄ ego nō nego. Sed adhuc
 remanet eadē dubitatio. si potētiē ante diuersē sint in
 qua sit fm̄ r. q̄ vel optet ad hoc venire q̄ ille tres potē-
 tiē sint in vna potētia fm̄ r. vel p̄ li. ar. sit potētia di-

gnera ab illis. vel q̄ omnis virtus sit in aliqua istarū
 rīū. scz vel in rōnali. vel in cōcupiscibili. vel in irascibi-
 li. in q̄bz cōsueuerūt cōmunit r. a dōctoribz r. a patribz
 nra tres virtutes theologicē poni cū actus haz virtū
 imediate tendant in deū. r. ceteri s. theologicē ibi repoz-
 nūtur. quare nō et cardinales fm̄ asp̄em earū ad inferi-
 us. Tercia positio ē q̄ penitentiā est in rōnali. r. rō hūc
 positōis hec ē. q̄ penitentiā ē p̄s iusticie cardinalis. cui
 em̄ sit virtus. r. nō sit theologica. necesse ē q̄ reducat ad
 aliquā virtutem. cū ergo virtus cardinalis sufficiēt
 r. fm̄ scōs r. scdm̄ p̄hos diuidat in q̄tuor. r. penitentiā nō
 sit sub aliqua illarū. cōstat q̄ penitentiā vt fm̄missum est
 sub iusticia cōtinetur. Iusticia aut̄ cum sit habitus vni
 nō p̄t esse in pluribz viribus. q̄ necesse est q̄ sit in vna.
 Rursus cū act̄ iusticie qui est reddere vnicuiq̄ qd̄ su-
 um est p̄p̄ sit rōis. q̄ iste est actus iudicialis. r. vario ē.
 tuder i regno anie. dicit q̄ iusticia est i rōne vt ē iudex.
 sicut prudentia vt ē dux siue cōsiliari. Et qm̄ ratio vt
 iste iudex imperat toti anime. hinc ē q̄ iusticia cardina-
 lis dicit omēs vires anime circūire. r. hinc ē q̄ habitus
 cōtinēt qui videtur ad effectiōnē p̄tinere. sicut obediē-
 tiā r. penitentiā. r. hinc est q̄ penitentiā in vna vi est. ta-
 mē multas circūire videt. r. ideo in rōnali est vt est regū-
 rina. irascibilis. r. cōcupiscibilis. vt moueat cōcupiscibi-
 bilē ad genēdū p̄ culpa. r. irascibilē ad puniendū ipsaz
 aīam. Sed nec illud est multū rōnale inspicienti q̄ pe-
 nitentiā q̄ est in affectu maxime. r. humilitas q̄ est sp̄ciet
 iusticie sit in rōnali. r. vltimū habitus virtutis nō de-
 bet poni circa virtutē impantē sed eliciētē. Nā in eliciē-
 do est difficultas. r. respectu illius siue rōne illius ē ha-
 bilitatio. vnde motus virtutis nō d̄t esse hūc p̄p̄ vt
 illi nisi virtutis eliciētis. sicut si charitas imper cōtine-
 re. vel iusticia pugnare. tamē cōtinere semp̄ ē cōtinētiē.
 r. recte pugnare ē fortitudinis. sicut q̄ penitere nō ē nisi
 penitētiē. sic habitus est nō in virtute impante sed elici-
 ente. hec aut̄ nō est vis rōnalis sed vis affectiua. r. mar-
 me irascibilis. sicut patet ex rōnibz prius visis. Nā pe-
 nitentiā nō em̄ respicit virtū qd̄ abominatur. qm̄ i sub-
 iectū peccati cōtra qd̄ insurgit. r. qd̄ insurgēdo puni-
 r. q̄ nō tam respicit culpā siue offensam q̄ etiā emendā
 r. ista emēda est i pene sufferētiā. r. ideo recte dicit vindē-
 era. Et ideo ē alia opinio q̄ penitentiā vt ē sp̄ciet virtū
 est in irascibili. hanc positioē credo pbabiliorē. Non
 enī capio quō penitentiā in oībz viribz esse possit cum
 sit habitus sp̄cials. Sic nec scdm̄ capio quō oīs virtū
 sit i vna vi. supposito q̄ potētiē rōnales sint plures
 que sunt p̄p̄e ipsius aīe rōnalis. siue sint plēs potētiē.
 siue vt dicunt aliq̄ plures vires. Nec tētiū quō peni-
 tentiā r. humilitas sint in rōne. cum dicat q̄ est affe-
 ctiōnis. vt etiā ipsa spes vel charitas. Et ideo dicit dū
 q̄ cum penitentiā de se dicat habitū affectiōnē oīq̄ vs̄ do-
 lous vt vindicere r. vt punientis. sicut patet ex mltiplū
 et auctoritate r. rōne in opponendo. r. illud odiū qd̄ ē cū
 vi surreptio sit in irascibili potētia. dico q̄ ipa penitē-
 tiā est in irascibili. Si obijciatur quō hoc p̄t esse cum
 sit sp̄ciet iusticie. iusticia aut̄ necesse sit esse in vna illa
 potētia tanq̄ habitū vnum. hec aut̄ nō potest esse irasci-
 bilis q̄ magi ē vis rōnalis reddere q̄ potētiē irasci-
 bilis. dōm q̄ ipsa iusticia est i tribz viribz fm̄ q̄ d̄t glo.
 super Gen. ij. q̄ comparat iusticia cōfrati. Si obijciat
 quō p̄t esse habitus vni. dico q̄ iusticia cardinal p̄t esse
 habitus vnus. nō sicut cōclusio p̄cularis d̄t habitus
 vnus. sed sicut vna totalis sciētia d̄t vnus. vt grāmari

20

ca q̄ mltos cōtinet habit⁹ p̄culares ⁊ geometria. sic et iusticia obedientia. humilitate. p̄niam. largitate. ⁊ veritate. ⁊ fm istos habit⁹ p̄culares p̄t esse in diuisis potentijs. Nā v̄tas ē in rōnali. largitas in concupiscibili. penitētia ⁊ b̄ multas in irascibili. v̄nūtur t̄m omnes in v̄nā rōem q̄ est reddere v̄ntuicq̄ ius suum. ⁊ idō subeunt rōem v̄nius virtutis cardinalis. Si ḡ iusticia cardinalis esset v̄n⁹ habitus p̄cularis ⁊ simplex om̄i no ⁊ indiuisus. tūc haberet locū obiecto. q̄d cū non sit pater illud ⁊c. **¶** Ad illud ergo q̄d ob̄r q̄ sit in sinderisi dōm q̄ illud argumētū deficit. q̄d gemere nō est sinderisus vt elicentis. nec vt p̄fecte impantis. q̄ sic nihil p̄t imp̄re libero arbitrio. Sed p̄tūsus ē vt remurmurātis malo et dicat̄is bonū. q̄ naturaliter remurmurat mālo. ⁊ in hoc errare nō p̄t. Et q̄m virtus ē in potentia p̄nes quā resider facultas ⁊ imperiū elicēdi actum. idō nō est i sinderisus sed i libero rōi. libertas aut̄ arbitriū nō solū est i rōe. sed etiā i concupiscibili ⁊ irascibili. q̄d complet rōem ⁊ voluntatē. ⁊ voluntas cōtinet potētā amādi ⁊ detestandi fm̄ concupiscibile ⁊ irascibile. **¶** Ad illud q̄d ob̄r q̄ sit i rōnali. dōm q̄ rōi multipliciter. t̄m q̄m t̄m p̄tinet ad p̄positū d̄r coiter ⁊ p̄p̄e. Cōiter comp̄hendit totā portione aie diuisam ⁊ sensualitate in qua ponitur tres potētie. et sic accipit in glosa p̄dicta. Prope accipit p̄ portenta diuisa ⁊ concupiscibile ⁊ irascibilem.

23 ⁊ sic ob̄r. ⁊ sic nō valet obiectio. **¶** Ad illud q̄d ob̄r q̄ sit in concupiscibili. p̄pter hoc q̄ odium est i eadē. dōm q̄d in d̄ dupliciter. Aut cū quadā disciplina. aut cum vi surreptionis vindicta ⁊ ira. ⁊ p̄mum est i concupiscibili. secūdu ē in irascibili. ⁊ tale ē in p̄nā. Sicut enī p̄ iram ⁊ zelū irascit b̄r ⁊ indignat̄ peccatis p̄mit. sic per penitētiā peccatis suis. **¶** Ad illud q̄d ob̄r q̄ sit in om̄ib⁹ dōm q̄ expellere om̄ia vicia ē dupliciter. vel p̄ modū detestantis. vel p̄ modū informantis. Per p̄niam expellitur om̄ia vicia p̄ modū detestantis ⁊ satisficientis. Sed p̄ modū informantis v̄nūquodq̄ viciū expellit p̄ virtutē sibi oppositā. Nō p̄mo modo expellit necesse est in eadē potētia. s̄ q̄d secūdo mō nō. ⁊ sic patet illud.

¶ **Questio ij.**
De origine penitētie. ⁊ dicit maḡ in lra. q̄ penitētia virtus timore cōcipit. Sed ⁊ hoc ē. q̄ si v̄ritus est p̄ infusione. nō ergo p̄ cōceptionē. **¶** Itē cū cōceptio nō sit sine generatione quare magis dicit cōcipit q̄ generat. Itē quare magis timore q̄ alio p̄ncipio. ⁊ videt q̄ magis amore. q̄ timor. causat ab amore. ḡ p̄ma rō generādi ⁊ cōcipēdi ē in amore. ḡ. ⁊c. **¶** Itē tam timor q̄ amor ē extra fidei cognitōem. ḡ debet ēr dicere q̄ fidei cōcipitur. Itē si timore. aut seruili. aut initiali. aut filiali. Nō seruili. q̄ cū illo manet voluntas peccādi. Nō initiali neq̄ filiali. q̄ ante q̄d habeat timorē filiale vel initialē necesse est q̄ de pctō peniteat. **¶** Itē timor ē donū. s̄ p̄nā virtus ē ante dona naturali ordine. ḡ nō cōcipit timore alio quo. **¶** R̄. dōm q̄ origo penitētie virtutis effectiua deus ē. s̄ dispositiua a nobis. q̄d creauit nos sine nobis nō iustificat nos sine nobis. Dispositio aut̄ hoc ordine p̄cedit. P̄mo necesse est dei bonitate ⁊ iusticiā cognoscere cui displicet om̄e malū ⁊ inordinariū. ⁊ in illa offēdit. ⁊ nullo mō relinq̄t impunitū. ⁊ se aliqd̄ fecisse. q̄d sue displicere debeat bonitati. ⁊ hec cognitio culpe. ⁊ ex hoc cognoscit se homo ex diuina snia obligarum ad penā. Necesse est etiā secūdo cognoscere dei misericordiā qua parat⁹ ē om̄i reuertenti ⁊ dolenti de culpa cōmissa sibi remittere ⁊ indulgere. Et p̄ma cognitōe generat timor. ⁊ ex secūda generat spes remissionis. ⁊ ex his

volūtas reuertendi ⁊ cōfederādi deo ⁊ satisfaciendo ḡ genitū ⁊ alias penas. ⁊ si incipiat facere q̄d in se est. d̄r spoliatus ē ad iustificatiōē. Et ḡ igit p̄ respōsio quōd p̄nē v̄ritus cōcipit p̄ dispositōz suscipiēdi eā. et q̄re magis d̄r cōcipi q̄ generari. q̄ generare est efficiētis et p̄ncipiū effectiui. s̄ concipere receptiui. Et ḡ p̄ q̄re magis d̄r timore q̄ amore. q̄ pctōz nō habz amore d̄ci s̄ fut. et itē amor nō ḡ generat p̄niam nisi q̄ tunc. v̄n q̄du amat̄ et credit n̄ resurgit pctōz. s̄ quādo timet. et idō cōcipit si de. q̄ ante timorē nō est p̄nē seminariū. q̄d est cessare a malo. Et ḡ etiā p̄ q̄re magis timore q̄ spe. q̄ timor cōcipit s̄ spes p̄mouet. et ḡ p̄ q̄ cōcipit timore seruiti. Nec ē in cōueniētiis. q̄ cōceptio ista nō est p̄ p̄ductiōē i esse. s̄ p̄ dispositiōē ⁊ p̄paratōz. ⁊ idō nō oportet q̄ p̄nā sit cū timore seruiti. s̄ sufficit q̄ timor p̄paret ad p̄niam. **¶** Ad illud q̄d ob̄r q̄ p̄nā ē aī dona. d̄d. q̄ ē donū sp̄ritū sc̄i cū q̄ est sp̄ritus ⁊ dat. ⁊ ḡ ē gr̄e gratū faciētis. ⁊ de b̄ vez ē q̄d ob̄icit. Et ē donū q̄d ē sine sp̄ritū donatiōe p̄p̄a dicta. q̄ ē in habitatiōe. ⁊ ḡ ē gr̄e gratū dare. ⁊ tale donū ē timor. fuitis. ⁊ h̄ accedit v̄ritates. ⁊ tali timore cōcipit p̄mū. ⁊ idō nō valet obiectio. **¶** **Questio iij.**
De ordine p̄nē ad alias v̄ritates. ⁊ q̄ sit p̄ma v̄ritus vt **¶** **¶** Penitētiā agere. glo. p̄ma v̄ritus est p̄ p̄niam punire veterē hoīem. Itē rōne v̄. q̄d p̄s ē declinare a malo q̄d facere bonū s̄ p̄ p̄nāz ē declinare a malo. p̄ aliā facere bonū. ḡ. **¶** Contra. fides ē fundamētū totius sp̄ualis machine fm̄ aplim ad hebreos. et ḡ p̄ rōne. q̄d p̄s ē act⁹ intellect⁹ q̄ affect⁹. s̄ fides dirigit intellectū p̄nā affectū. ḡ. Itē cū d̄r p̄nā v̄ritus p̄ma. aut ḡ ē q̄dū informis. aut q̄dū formata. Informis nō. q̄ ip̄a generatur ex fide et spe et timore vt ostēdit. ⁊ v̄ritus em̄ p̄nē r̄ timore cōcipit. Si deformata. s̄ oēs s̄l in fundū. ḡ p̄nā infundit cū alijs. ḡ. Itē p̄m⁹ act⁹ ē viuere. s̄ iust⁹ ex f̄ de viuit vel ex charitate nō ex p̄nā p̄p̄e. ḡ p̄s ē charitas et fides q̄ p̄nā. Itē nulli displicet offēnsa alicui nisi q̄ diligit illū. si em̄ odiret p̄aceret. ḡ diligit deus p̄ naturā p̄cedit odiū pcti. s̄ p̄mū ē charitas. sed p̄nē ḡ. Itē naturalit̄ p̄nē ē interior ad terminū ad quē q̄ se patio a termino a q̄. s̄ charitas dirigit ad terminū ad quē. p̄nā sepat a termino a q̄ s̄ pctō. ḡ charitas p̄ior. **¶** d̄d. q̄ p̄n⁹ dupl̄r d̄. vel fm̄ subam vel fm̄ v̄ritum. **¶** Scdm̄ subam oēs sunt s̄l. Scdm̄ vsuz distingūdum. Aut ei fm̄ imāgis informatiōz. ⁊ sic ē fides p̄ma. aut f̄ regressuz aut reparatōz ⁊ sic act⁹ p̄nē ē p̄m⁹. q̄ imātor est. Nā ⁊ si s̄l s̄t mor⁹ li. ar. cū p̄ritōe. q̄ q̄dem mor⁹ a plurtib⁹ d̄r mor⁹ fidei. t̄m gr̄a adueniēs p̄ modū reparat̄ ⁊ expellētis culpā imēdiare respicit motū vel actū p̄nē Sic enī gr̄a p̄n⁹ culpā expellit p̄ naturā q̄d habiliter ad bonū. sic necesse ē q̄ d̄ ex p̄re sua i iustificatiōe p̄mo asp̄net culpā q̄d dirigit ad bonū op⁹. Per h̄c duplicē d̄r st̄ncōz p̄ solutio ad p̄mū ⁊ scdm̄. P̄mū q̄ fides ē p̄ma informādo. Scdm̄ q̄ oēs v̄ritates s̄l in fundunt. ⁊ s̄l sunt q̄rum ad substantiā ⁊ essentiā. **¶** Ad illud quod ob̄icitur de actu viuendi. d̄m q̄ prior actus est viuificare q̄ viuere. v̄nde ⁊ si fides ⁊ charitas faciūt viuere penitētie tamen est viuificare ⁊ sic potest dici prior. **¶** Ad illud quod ob̄icitur q̄ displicet offēnsa propter dilectionē. d̄m q̄ nō necesse est actū p̄cedere dilectionem ip̄am disciplinā sed sufficit q̄ comit̄ in habitu. **¶** Ad vltimū d̄m q̄ vez ē vbi eodē modo recedit ⁊ accedit. sed in sp̄ritualib⁹ nō tenet. vbi alio motu receditur a termino ⁊ fertur in terminū. tunc enim necesse est q̄ p̄io resiliat si vult accedere. v̄n p̄s oportet exire d̄m q̄ ire ad ecclesiam. **¶**

mibi vindicta. q̄ p̄nia est soli? dei siue vindicta in p̄nia
p̄. d̄m̄ q̄ ista rō est uenies. q̄ p̄nia ȳtus est ad de/
structionē veteris hoīs ordinata. 2 nemo p̄t vitā no/
uāz inchoare nisi repudiet veterē 2 nemo p̄r d̄ni amic⁹
effici nisi odiat qd̄ de⁹ odit. q̄ ergo de⁹ odit p̄c̄m̄ odio
vindicare et ip̄m

peccatorē. id̄ p̄
nitens etiā ip̄m
d̄z odire. 2 de se
rōnē 2 vindictā
expetere. Ad il/
lud̄ q̄ qd̄ obr̄ q̄ n̄
p̄t̄ ad ip̄z. d̄d̄.
q̄ non p̄t̄ ad
ip̄m inq̄tū reus
est iudicare. p̄t̄
nec t̄n̄ iudicari
inq̄tuz re⁹ est. et
iudicare inq̄tū
iustus. Un̄ ipsa
rō d̄formata le/
gib⁹ eternis. se/
ip̄z p̄t̄ ut cō
fornis fuit legi
p̄t̄. 2 sic accipit
autoritatē a deo
2 nō ip̄e p̄nit̄ s̄z
de⁹. Itē de⁹ in se
rute hoī natura/
le iudiciorum
cui commisit re/
gnū manē iudi/
candū. 2 li. ar. il
li cōformatū d̄z
vindicare trans/
gressione 2 in se.
ip̄o non auctare
sua s̄z dei 2 natu
ralis iudicatioij
qd̄ nō erat. Luz
ḡd̄. q̄ nō est idē
re⁹ 2 iudex. v̄z ē
idē fm̄ idēz. D̄d̄
obr̄ q̄ d̄z p̄cere.
d̄d̄m̄ q̄ 2 si hō de
beat p̄cere iniuriā suā. t̄n̄ iniuriā d̄i ē iudicāda ab eo cui
cōmissa ē. 2 q̄ hō iniuriat̄ deo. id̄ d̄z eē mister dei i p̄e
ista. Ex h̄ p̄z vltimū q̄ vindicta ē dei. v̄z ē de vindicta
q̄ aliq̄s vindicat se. q̄ null⁹ d̄z se vindicare. s̄z d̄z vindi
care aliū de se vel de alio. Uel d̄d̄. q̄ dei est rāq̄ p̄ncipal
lis aurois. hoīs rāq̄ m̄stri. ḡ. s̄z sp̄ doleat 2 de do
lore gaudeat. 2 nō sit satis q̄ doleat. s̄z ex fide doleat. U
del Aug. h̄ male dicere. q̄ gaudū 2 dolor sunt opposita
2 opposita nō sunt nata s̄z inesse eidē. q̄ impossibile ē q̄ sp̄
doleat 2 gaudeat. Si tu dicas q̄ dolor ē p̄t̄. 2 gaudi
um de dolore 2 sic nō h̄nt oppositionē. Contra. v̄t q̄ h̄nt
oppositōez. q̄ siue de eodē siue de diuersis impossibile ē q̄
eadē aīa sit sit tristis 2 gaudēs. ḡ. impossibile ē q̄ sp̄ doleat
at 2 gaudeat. Itē dolore in mouet cor fm̄ fractōz. i gau
dio fm̄ dilatarōz. S̄z n̄ p̄t̄ sit 2 sel moueri opposit⁹ mort
bus. ḡ. 2ē. Si tu dicas q̄ gaudū est fm̄ qd̄. 2 dolor sim
pliciter. Contra. nulla est virtus in q̄ nō sit delectatio. 2
si est virt⁹ simpliciter. est delectatio simpliciter. virtus
eī delectat suū possessōrē. Itē gaudū est de p̄sentia rei

Determina
tio intelli
gentie di
ctorum.

37

amare. ergo si penitens multū desiderat dolere. videt
q̄ si multū dolet. gaudet simpliciter. R̄. d̄d̄m̄ q̄ v̄trū
q̄ est in vere penitente. s̄z dolor 2 gaudium. nec vnum
diminuit alterū sed p̄ficiat. sicut velle dolere desiderius
doloris dolorē nō minuit. imo auget. sic 2 gaudū. nam

enī iuxta quorundā intelligen
tiā peccata dimissa redeunt. fa
cile est intelligere nihil de ve
nia reliqui. quia peccata dimis
sa itez replicant. Sicut enī ille
qui ex seruitute i libertatē ma
numittitur. interim vere liber
est. 2 t̄n̄ p̄pter offensam in ser
uitutez postea reuocat. Sic et
penitenti p̄ctā vere dimittunt. 2
tamē p̄pter offensam que repli
cat itez redeūt. Si v̄o n̄ redire
dicant. sane p̄t̄ dici etiā si ni
hil de venia relinquit. non q̄ di
missa peccata iterū impurent.
sed quia p̄pter ingratitudinez
ita reus 2 immūdus cōstituit.
ac si illa redirent.

Respōdet auctoritatib⁹ que
vident ostēdere secūda partez
erroris qui est circa solēnem et
unicam penitētiā. ḡ
Ild̄ aut̄ quod Ambro. ait. Re
periunt̄ 2ē. 2 sicut vnū baptis
ma ita 2 vna penitētiā. non fm̄
generalē sed fm̄ specialez mo
rē ecclesie de solēni penitētiā
dictum intelligitur. que apud
quosdā semel celebrata nō ite
ratur. Itē illud aliud Ambro.
P̄nia semel vsurpata nec vere
celebrata 2 fructū p̄oris aufert

vide sicut nō cū actu simplici s̄z cōposito vis cōuertat
supra p̄ctm̄ 2 sup̄ dolorē. sic nec affectus. v̄n̄ sicut in rōci
natione dicitm⁹ q̄ est act⁹ vnus. t̄n̄ nullus duertit se su
pra plura q̄ diuersimode agnoscit. sic 2 affect⁹. p̄leq̄ns
sine aliqua repugnātia diuersimode afficit. 2 sic pat̄r
obiecta. h̄ Penitētiā est vindicta semp̄ puniens 38
qd̄ cōmisit 2 alia h̄mōi. Dicit hic magister q̄ intelligit
de penitētiā p̄fectorum. Contra. videt̄ eī male dicere
August. quia si penitētiā finitur. nihil relinquitur de
venia. ergo semp̄ punire spectat ad omnes. R̄. d̄d̄m̄
q̄ perfectus dicit dupliciter. aut q̄rum ad ip̄s durari
onem. aut quantū ad status sublūmitatē. P̄ma perse
ctio est que diuidit̄ tra incipientes p̄ficiētes fm̄ p̄
fectum tempis. Alia p̄fectio consistit in opibus super
erogationis. Magister aut̄ intelligit de p̄fectione p̄
mo modo. 2 vocat p̄fectoz penitētiāz que durat v̄q̄z
ad finem vite. 2 de hac dicit̄ intelligi illud Augustini
q̄ semp̄ punit. Notanduz tamen q̄ semp̄ punire d̄z nō
simpliciter. sed q̄diu durat culpa. 2 sic pat̄r illud.

Partial text from the right-hand page, including the number 38 and some legible words like "penitentia" and "auctoritas".

39 **S**olemus q̄ p̄nia vt Amb. in eodē ait est q̄ sit extra ecclesiā in manifesto. Dic q̄tuo: sunt notāda. p̄m o q̄lis sit sine q̄ sit et forma. Et dōm q̄ p̄nia solēnis ē p̄nitētia addens sup publicā. q̄ nō t̄m est in manifesto. s̄z q̄ sit cū solēnitare q̄dam. In capite eū q̄ dragestime cy

Solemnis p̄nia q̄d sit in Amb.

Aug. ad macedonum.

Origenes sup leuiticu

et vsū sequētis amittit. de solenni intelligit. Solēnis q̄ p̄nitentia vt Amb. in eodē ait. ē que sit extra ecclesiā in manifesto in cinere et cilicio. q̄ p̄ grauioribus horēditis ac manifestis delictis t̄m imponit. et illa nō ē iteranda p̄ uerētia sacri et ne vilescat et p̄ceptibilis fuit hominibus. Cū Aug. Quāuis caute et salubriter p̄missum sit. vt locus illius humilime penitentie sel in ecclesia p̄cedat. ne medicina vilis min⁹ utilis esset egrotis. q̄ tanto magis salubris est. q̄tō minus cōreptibilis fuerit. q̄s t̄m audeat deo dicere. Quare huic hōi q̄ post p̄niam p̄maz rursus se laq̄is inq̄tat. obstrin git. adhuc itex parcis. Origenes q̄z de hac solenni p̄nia q̄ p̄ grauioribus criminib⁹ iniungitur ait. Si nos aliq̄ culpa mortalis inuenerit. q̄ nō in crimine mortali. vel i blasphemia fidelis in s̄monis vel i mox vicio cōsistit. hec culpa sp̄ reparari p̄t. Nec interdictū aliq̄n de huius modi p̄niam agere. s̄z nō ita de grauiorib⁹ criminib⁹. In grauioribus em̄ criminib⁹ semel t̄m p̄nie p̄ceditur locus. Cōmunia q̄ frequēter incurrim⁹ semp̄ p̄niam recipiunt. s̄z de grauioribus criminib⁹ semel t̄m agit p̄nia scz solēnis. Itā t̄ de illi si iteret. iterat p̄nia. s̄z solēnis. Qd̄ t̄m in q̄busdā ecclesijs nō seruat̄.

Adducit auctates ad ip̄robationē illius erroris q̄ dicit sel t̄m p̄ctā p̄niam dimitti. h̄ d̄o p̄nia si semel t̄m agatur. s̄z frequēter iteret. et p̄eam frequēter iterū venia p̄stetur.

nebit sic vsq̄ ad finē vite. et de hoc dicitur. et viij. q. ij. **Q**uod t̄m in qui. rē. Ob. vt em̄ tales ecclesie peccat. eō cū faciāt. rōnē sacri et signatōis solēnis p̄nie. s̄z dōz q̄ hoc nō est de necessitate penitentie. sed solum de bene esse. tamen vbi sunt gentēs dure hec penitentia iterat

pluribus sanctorū testimonijs p̄batur. Ait em̄ Aug. scribens p̄tra quosdā hereticos q̄ peccatibus post bap̄tismūz semel t̄m dicebant vtilē esse penitētiā. ita. Adhuc instant q̄si di qui sapiunt plus q̄ opo:ret. nō sobriū sed excedētes mensurā. dicūt. et si semel peccatib⁹ post bap̄tismū valeat p̄nia. nō t̄m sepe peccantib⁹ p̄derit iterata. alioq̄n remissio ad peccandū esset incitatio. Dicunt enīz. Quis nō sp̄ peccaret si sp̄ redire posset. Dicunt em̄ dōm incitatorē mali si sp̄ peccantib⁹ subuenit. et ei peccata placere quib⁹ semp̄ p̄ctō p̄sto est gratia. Errant aut. Cōstat em̄ ei p̄ctā displicere q̄ semper p̄esto est ea destruere. si ea amaret. nō semper destrueret. Idē ad macedoniū. In tantūz hōim inq̄tas aliq̄n p̄gredit. vt etiā post pactam p̄niam. post altaris recōciliationē. vel sita v̄ grauiora cōmittant. et t̄m deus facit etiā super tales oiri solez suum. nec min⁹ tribuit q̄ ante tribuerat largissima a munera vite et salutis. Et q̄uis cis i ecclesia locus ille penitētie nō cōcedat. de t̄m super eos sue patientie nō obliuiscit. Ex quoz numero si quis nobis dicat. Dicite mihi vtrū aliq̄d p̄sit ad vitā futurā si i ista vitā illecebrozissime voluptat. blādimēta cōtēpsero. si me penitēdo vehem̄ti q̄ p̄p̄ exercitauero. si vberius scitio. si meli⁹ vixero. si pauperes largi⁹ sustentauero. si charitate ardētī flaguero. q̄s v̄m ita desipit vt huic hōi dicat mihi tibi ista i postez p̄deūt. vale de saltē hui⁹ vite suauitate frue re. Auertat. ds̄ tā imane sacrilegāz demētīā. Itē iohes cris. d̄ reparatōe lapsi. Tal̄ mihi creditalis ē erga homines pietas dei nūq̄ sp̄nit p̄niam si ei sine et sum

Aug. i li. de p̄nia.

41

Aug. ad macedo.

42

Job. cris.

Quo p̄nia rē. Cū male dicitur. quia super illud Amos. s̄. super tribu scelerib⁹. damasci et super. iij. nō cō. uerueram eum. glo. ibi. q̄ro ca. dem peccata cōmittenti nec in. dulgentiā se datur denūciat. q̄ nō v̄ q̄ frequenter si t̄m ter. s̄z dōm q̄. Hiero. intelligit q̄ p̄mā p̄ctā sit. s̄z sentire i corde. sed m̄ ē facere i ope. tertiū ē uertere in cōsuetudinē. q̄rum est finaliter nō penitere. et de hoc nec penitentiam dat nec veniam. quia post mortē nō est locus penitentie. Ab alijs tribus liberat. et dat penitentiam et venias simul sicut probatur et innuitur in resuscitatione trium mortuozum. quozum v̄mz suscitauit in domo. altum in porta. et tertium in sepulcro.

42 m **E**tia si ad su. rē. Uides male dicere crisosto. qz nul-
lus est tra malus qn ad huc possit peccare. g nullus est
ita mal⁹ qn ad huc possit fieri deterior. Itē in ps. dī. su-
perbia eoz qui te oderunt ascendit semp. ergo si ē semp
z crescit nunq̄ est status q̄rum ad actum. R. dōm q̄ b
potest intelligi

Multipliciter offerat etia si ad sum-
mum quis pueniat maloz. et
inde tñ velit reuerti ad virtutē
viā. suscipit libēter z amplecti-
tur z facit oīa quatin⁹ ad pōrez
reuocet statū. Qd̄q̄ est ad huc
pstantius z eminentius. etia si
nō potuerit q̄s ex plere omnez
satisfaciendi ordinē. q̄tulacūn
q̄ tamē z quālibet bicui tpe ge-
stam nō respuit penitentia. su-
scipit etia ipaz. nec patitur quē
uis exigue conuersionis perde-
re mercedem.

Adducit exēpla ad iproba-
tionē erroris eiusdē.

Exēplis etia hoc idē astrui
pōtēst. Dauid enim per penitē-
tiam adulterij simul z homici-
dij veniam impetrauit. graui⁹
tamē postea deliquit in popu-
li enumeratione. quod populi
multitudo prostrata ostendit.
Illud autem mirabile est q̄ an-
gelo ferienti plebem se obrulit
dicens. **B**rexit iste quid fecit. si-

Amb. in
apologia
dauid.

Parat.
blasphemie.

43 m **D**eliquit in populi enumeratione. Uiderit illud

Ad intelligētiā huius ptis duo pncipalit̄ q̄rūt
P̄tio q̄rit de iteratōe p̄nīe. Secō de effectu pe-
nitētiē iterare. Circa p̄mū q̄rūt tria. P̄tio q̄rit
verū utingat cadere a vera p̄nīa. Secō ut utingat p
p̄niam resurgere. Tertio ut oīs agēs p̄niam sup cul-
pā inueniat veniā a deo. **Q**uestio. j. g
Circa quas pcedit sic z oñdit q̄ utingat a vera p̄nīa ca-
dere. exēplo dauid q̄ de pctō mortis vitē penitēs. q̄ dñs
eius p̄niam acceptauit. q̄ tñ post peccauit i enumeratō
pp̄z. ij. Regū. vl. **I**tē auēre dñi. Job. v. vbi dixit pa-
ralitico. vade z ampli⁹ noli peccare ne deterius tibi ali-
qd̄ cōtingat. Sz nō fuisz cōminat⁹ malū pp̄t reciditū
nisi possz. ḡ zē. **I**tē rōe videt. qz p̄nīa hz esse in libero
arbitrio s̄m statū vitē. z hoc nō est coactū. Sz tale ē ver-
tibile. z per vertibilitatem pōtēst cadere a statu grē et
iusticie. ergo z penitētiē. **I**tem gratia baptismalis
est maior q̄ penitētiē et confirmatiōis similiter. sed
post veram gratiam baptismatis et confirmatiōis cō-
tingit cadere. ergo et post gratiam penitētiē. **C**on-
tra. Ambrosius et Augusti. sic diffiniunt penitētiā
P̄nīa est p̄perrata plangere. et plangenda nō cōmitte-
tere. ergo si admittit vel cōmittit p̄ plāgēda. p̄nīa non
penituit. Si ergo penituit. patet q̄ vltra nō committit
Si dicas q̄ refert ad idē ips. h̄ supfluit. qz nemo i eodē
tpe in q̄ plāgit pctā admittit. Itē ysid. Inanis ē penitē

verbū Aug. falsū qz moyses numerauit pplm. Nume-
rxvj. Et s̄it saul. j. Re. ij. z tñ neq̄ peccauit. ḡ pari rō-
ne nec dauid. Item dauid peccauit. ergo nō debuit po-
pulus puniri sed portus ipse qui peccauerat. R. ad p̄-
mum. dōm q̄ moyses numerauit mandaro dñi. z saul

at manus tua in me z in domū
patris mei. Quo facto statim
sacrificio dignus iudicatur. q̄
absolutiōe estimabat indign⁹.
Nec mix si tali sua oblatione p
pp̄lo. pcti sui adept⁹ ē veniā. cū
moyses offerēdo se p̄ pleb̄ er-
rore pctā diluerit. Ihs alijsq̄
testimonijs plurib⁹ euidēt oñ
dix̄ p̄niam nō sel tñ sz sepius
nos a pctis surgē. z verā p̄nīaz
sepi⁹ agi. volūtariē enī peccāti
bus nob̄ (vt ait apls) p̄ pctis si
relinq̄t hostia scōa. i. qz sel tñ
xpm opruit pati. Nec relinquit
scōa baptism⁹. Relinq̄t dō scōa
p̄nīa z tertiar̄ deiceps vt Job.
chris. sup hūc locū ait. Sciēdū
inq̄t q̄ h̄ qd̄a exurgūt hoz vbo-
rū occasiōe p̄nīaz auferētes. q̄
si p̄nīaz nō valeat pctōz p̄ la-
pluz resurgē scōa z tertio dein-
ceps. verū etiā i h̄ p̄nīaz nō ex-
cludit. nec pp̄tiazōz q̄ sepe sit
per p̄niam. s̄ s̄m baptismum z
hostiam.

propter expedi-
tionē ad pugnā
sed dauid ppter
supbiam. vole-
bat enī gloriari i
militudine ppli
numerosa. **Exob.**
44
dicitur p̄p̄ter
nextionē ppli ad
p̄ncipem. p̄pter
quā etiā puniri
sunt filij israel in
pctō achaz. Jo-
sue. vij. **Job.**
p̄
dici z meli⁹ q̄ do-
min⁹ puniuit p̄n-
cipē in p̄lo. vt
eodē puniret in
q̄ gloriabaf. sic
aliqs puniit i sua
possessiōe. Estu-
mār tñ aliq̄ q̄ tu-
sto dei iudicio p̄-
missum sit h̄ vt
illi puniret q̄ ad
belerāt absolon
figura tamē z in
structio i h̄ maḡ
fuit vt oñdas q̄
tum mal⁹ plar⁹ z
ei⁹ pctm̄ obest s̄

ditis. z q̄rū ei⁹ oīs p̄dest in ipsius p̄nīa z seueritate.

tia quā sequēs culpa inq̄nar. ergo si p̄ peccat. h̄ma pe-
nitētiā sunt inanis. ergo ab opposit̄ si fuit h̄a. postea n̄
peccauit. Itē rōe vi. qz offēsa ē infinita. ḡ z satisfactio.
si vera est dz esse infinita. ḡ cū nō sit infinita inq̄sione.
sate ē infinita duratiōe. ergo si nō sp̄ durat. nō est h̄a
p̄nīa nec satisfactio. Itē h̄e penitētiā ē sp̄ dolere. ḡ sp̄ ē
pctm̄ detestari. h̄ sp̄ detestari gr̄az impossibile ē resurge-
re. ḡ vt penitētiē cū sp̄ detestēt culpā impossibile est ca-
dere. R. dōm. qz sic errauerūt aliq̄ circa p̄niam sic cit⁹
ca charitatē. Dixerūt enī q̄ habēs semel verā charitatē
nūq̄ p̄dit eā. s̄it z h̄ns verā p̄niam nūq̄ eā p̄dit. Sed
hoc est manifest⁹ error z d̄ scripturā. Rō autē q̄ istos dece-
pit fuit. quia nō considerauerūt quid dicatur vel quid
ipozteret p̄ hoc nomē verū cū d̄r vera p̄nīa vel h̄a cha-
ritas. Quāuis enī vnū dicat in diuisione p̄ncipitōz
entis. z verū in diuisione entis ab esse sine actu absolu-
to put natum ē fieri apud intellectū. z bonū in diuio-
nem ab actu vt in finē relatum. tamē quādo verum re-
flecutur supra bonū vt dicatur vera virtus. vtrūq̄ se
impozterare z vtrōq̄ modo accipi pōt. Et ideo intelligē
dum q̄ veritas p̄nīe duplicit̄ accipit. sicut z cuiuslibet
virtutis. Uno enī mō d̄r virt⁹ vera q̄ hz verum virtutē
opus. vel nata est habere q̄ntum est de se. z veritas est
de essentia virtutis. Alio mō d̄r virtus vera q̄ p̄ducit
in finē. et bec veritas non ē essentialis virtuti. h̄ tñ d̄t

Exob. 44

Job. p.

Job. cris.

45

46

stutis statū sine cōtinuatione. Sedm hoc dōm. q. si p/ mo nō dicat penitētia vā q̄ vez stutis bz acū. sic de vi/ rare p̄nē ē delectari malū cōmissū. 7 p̄ illo tpe nulluz cō/ mittere. 7 de futuro p̄ponere nō cōmittere. 7 ab oīmbus/ bis pōt bō cadere. 7 ita a p̄nā vā v̄itate f̄mo mō dicta/ Si aut̄ dicat vera q̄ p̄ducit i finē vt finalis 7 cōtinua/ ra. ab hac nō ē cadere. Sed hāc nō ē dicere hōiem habe/ re nisi in finē. 7 p̄ nō cōtinuat cadere. ¶ Ad illud ergo
47 qd̄ obf̄ p̄mo q̄ ad veritatē eius spectat plāgēda nō com/ mittere. dōm. q. si loquamur de veritate p̄mo modo. ad/ veritatē spectat nō cōmittere tūc. nec actu nec p̄posito/ sed nō p̄. 7 sic accipit̄ in illis diffinitionibz. Vel si acci/ pit̄ p̄ futuro simplr. tūc erit penitētia dicit̄ de veritate/ p̄cuer̄ arie ducere in finē. 7 p̄ hoc pater illud yfidor. qz/ d̄r̄ inanis p̄pter frustrationē finis. ¶ Ad illud qd̄ ob/ ūct̄ q̄ offēsa ē infinita. dōm. q. d̄s remittit̄ offēsam p̄/ grām. 7 p̄ delectationē erigit̄ penitētia. 7 ideo nō opoz/ ter q̄ sit infinita. ¶ Ad illud qd̄ obf̄ q̄ semp̄ dolere d̄z.
48 dōm. q. semp̄ dolere d̄z habitū. s̄z q̄ habitū dolere de pctō/ p̄terito. nihil impedit̄ qn̄ actu cōmītat̄ futurū. vel refe/ rendū est ad penitētia finalē sicut dicitur est.

¶ Ductio

ij. b

Utrū cōtingat p̄ penitētia resurgere. h̄ est penitētia ite/ rerare. Et q̄ sic videt̄ exēplo dauid. q̄ p̄mo peccauit ho/ micidio 7 penituit. Rursus numerando populū 7 pe/ nituit. 7 d̄s v̄trūqz̄ acceptauit. Itē auct̄e Ezech. xviij. Si impi⁹ egerit penitētia ab oībz pctis. 7c. oīm iniquā/ tū et̄ nō recordabor ampl⁹. s̄z nō deliḡt pctōrē. q̄ veruz̄ est de eo q̄ se noīauit. qz̄ terminus i cōditionali in ante/ cedēte tenet̄ vlr̄. ¶ Itē esto q̄ sp̄ iste dū fuit in p̄nā su/ illet̄ in culpa. constat q̄ pctōr̄ fuisse. s̄z non est ei p̄clusa/ via. ergo si tūc poruisset p̄niam surgere. 7 nūc potest̄ Itē rōe vt. qz̄ d̄s p̄no ē ad miserēdū q̄ ad cōdemnādū/ Sed q̄tuncunqz̄ bō deo seruiert. si penitet̄ de bono fa/ cto deus obliuiscitur bonoz. q̄ si penitet̄ de malo remittit̄. Itē si nō pōt̄ resurgere secūdo. aut hoc ē qz̄ nō pōt̄ se/ cūdo penitere. aut qz̄ d̄s nō acceptat. Non p̄mo mō. qz̄/ li. ar. est i nobis verribile. 7 tota die v̄tri vident̄. Nō/ secūdo mō. penitere enī est cōteri 7 humiliari de pctō. s̄z/ d̄r̄ in ps̄. sacrificiū deo spūs cōtribulatus cor cōtritum 7/ bu. 7c. ¶ Lētra. Debe. vij. im possibile ē eos q̄ plap/ si sūt rursus renouari ad p̄niam. Itē puer. xxvij. qui p̄/ uertis gradū v̄is cōcider̄ semel. ¶ Itē Ambo. dicit qz̄/ vnica est penitētia sicut vnica baptisimus. Itē rōe videt̄/ qz̄ sacm̄ penitētie habet̄ effectū a xpi passione. vt bap/ tismus. Sed passio chasti est vnica. 7 ampli⁹ nō p̄r̄ pa/ ti. ergo nec penitētia iterari. Et h̄ est qd̄ dicit̄ apls̄ De/ b̄to. vij. rursus crucifigūe sibi filii dei. Itē baptisimus/ nō iterat̄ nec iterari p̄r̄ nē fiat cōrumelia sacio 7 veniat̄
50 in cōtempnū. ergo pari rōe nec penitētia. ¶ R̄. dōm/ q̄ pessimus error ē 7 crudelissimus. q̄ penitētia nō pos/ sit iterari. qz̄ claudit̄ viscera diuine misericō. 7 tūc omnes/ pctōres vel fere oēs cogeret̄ desp̄are. Et iō dōm. q. ue/ rari q̄ntiscūqz̄ bō est in hac vita s̄z p̄ hāc vitā nō pōt̄.
51 Et rō quare penitētia possit̄ 7 debet̄ iterari 7 baptisim⁹/ nō est triplex. Una ē qz̄ i baptisimo imp̄mis̄ caracter q̄ ē/ indelibilis. in p̄nā nō. S̄cda rō ē qz̄ baptisimus ē cōtra/ mo. bō nō iterabile qualis ē mo. bō peccati originalis. sed/ p̄nā i mo. bō iterabile q̄lis ē mo. bō pcti. vñ qz̄ medicā/ d̄z aptari mo. bō. p̄z. 7c. Tercia rō ē. qz̄ baptisim⁹ bz to/ tā efficacā a passione. s̄z p̄nā nō ē r̄m̄ a passiōe xpi. sed/ ab actu nō. 7 iō baptisim⁹ nō iterat̄ sicut nec passio. pe/ nitētia vō iterat̄ fm̄ qz̄ volūtas n̄ra cōuertit̄ 7 reuertit̄. unde est qz̄ in baptisimo omnis pena remittit̄. i penitētia

nō. Et si baptisimus iterat̄ daretur nobis occasio pec/ cādi. nō sic ē in penitētia. qz̄ bñ punit̄. ¶ Ad illud q̄ qd̄
52 obf̄ i d̄r̄ de v̄bo apli impossibile ē. 7c. pōt̄ fieri vis in/ hoc qz̄ dicit̄ impossibile. qz̄ nō ex v̄rtibz humanis. Vel i/ possiblet̄. difficile loq̄tur em̄ de p̄fectis q̄ difficulter re/ surgūt. Vel vt fiat vis i penitētia. qz̄ loq̄tur de renoua/ tōne q̄ est i p̄nā quā sequit̄r baptisimus. Et enī v̄rtutē/ totā bz ab hostia passionis. et de hac dicit̄ apls̄. r. ad be/ b̄cos. nō relinq̄t hostia p̄ pctō. ¶ Ad illud Ambo. et
53 Duce. dōm. q. intelligit̄ d̄z de penitētia solēni. 7 h̄ fm̄/ more aliq̄rū eccliarū. sicut p̄z i lra. ¶ Ad illud qd̄ obf̄ de
54 baptisimo 7 cōrumelia sacio. pater misio et p̄dicit̄ qz̄ nō/ est s̄c̄. h̄ em̄ nō sit cōrumelia sacramēto. qz̄ sicut i n̄stru/ tū est 7 efficacā habet. sed secūdo baptisimus null⁹ ē/ efficacē. nō sit etiā cōrumelia passio. qz̄ nō sic totā et/ plenā efficacā a passione recipit̄ vt baptisim⁹ sicut in p̄/ cedētibz visum ē. et infra videbitur.

¶ Ductio iij. j

Utrū omnis agens penitētia sup̄ culpā inueniat̄ veniāz/ etiā q̄ntuncunqz̄ peccauerit. 7 qz̄ nō videt̄. ij. Machab. ix. Diab̄r̄ scelestus d̄m̄ a q̄ nō erat̄ misericōiam p̄secut⁹/ loq̄tur de antiocho q̄ veniā pctiit̄. 7 p̄pter m̄lta scelera/ nō inuenit̄. ¶ Itē Heb. xij. de esau loquēs dicit̄. nō in/ uenit̄ locū penitētie quāqz̄ cū lachrymis postulasset̄ eā/ cōstans est qz̄ penitebat̄ et petebat̄ veniā 7 nō inuenit̄. 7 tamē nō fuit multū enoim̄ pctōr̄. ergo multo m̄n⁹/ qui sūt in grauibz peccatis Item de angelo 7 demonibz/ dicit̄ yfido. in libro de ordie creaturā nō penituerunt. 7 si penituisent. veniā nō inuenissent. ¶ Itē lra diffi/ nitus ē irruocabilis. q̄ si aliq̄s damnat⁹ ē p̄niam def/ finitiuā. q̄ntuncunqz̄ peniteat. nō inuenit̄ veniā. s̄z dā/ nati penitebūt. sicut d̄r̄ Sap. v. dicit̄ intra se penitēti/ am agētes. 7c. ergo cū cis nunqz̄ def̄ veniā. nō oīs agēs/ penitētia ap̄d deū inuenit̄ veniā. Lētra Math. xviij. q̄ntis peccauerit i me. 7c. 7 p̄. nō dico tibi vnqz̄ septies/ s̄z vsqz̄ septuagesies septies. glosa. finitū ponit̄ p̄nit⁹/ nitro. ergo si p̄cepit̄ nobis misericōiaz ad infinitas culpas/ si q̄rat̄ veniā. eū nō maiorē misericōiaz q̄ faciat̄ precipiat̄ 7 ip̄e sit misericordissimus. pater multo magis qz̄ ip̄e/ pctēt̄ sibi veniā parcat. ¶ Itē Bern. in li. de gradibus/ humilitatis dicit̄ de diaboli damnatōe. Sic compara/ ut i vindictā sentētā. vt si nō veller̄ desp̄icere. d̄s veni/ am nō neget. Itē misericōia dei supercellit̄ om̄ne pctm̄ intē/ sue. vñ qz̄ ip̄a ē infinita. videt̄ qz̄ q̄ntūqz̄ iteret̄ pecca/ tū. adhuc supercellit̄. ergo plus pōt̄ deus remittere q̄/ bō possit̄ peccare. ergo si veniā p̄t̄. misericōiam non ne/ gat. Itē Lbraf. dicit̄. etiā si ad sumū d̄s pueniat̄ maloz/ 7 inde velit̄ reuertī suscipit̄ libēt̄ 7 amplectit̄. ergo vt/ def̄ qz̄ om̄is agēs penitētia apud deū inueniat̄ veniā
55 R̄. dōm. q. agere penitētia siue dolore de culpa cōmissa/ est dupliciter. Aut p̄p̄ lesionē nature. aut p̄pter offē/ sionē maiestatis diuine 7 ipsius iusticie. P̄mā penitē/ tiā sup̄ culpa cōmissa habere pōt̄ qz̄ ex sola natura sine/ aliqua grā. Sicut enī bō naturalit̄ se diligit̄. ita etiam/ odit̄ oē p̄p̄ qd̄ malū incurrit. 7 hec penitētia ē i malis/ 7 i dānatis. 7 erit aliq̄ i āgelis mal̄ cuz abso: p̄t̄ crūt a/ penis. S̄z i hac viuit̄ 7 regnat̄ mala volūtas. cū sit pro/ p̄t̄ boni inimica. ideo d̄s eā nō acceptat. nec quis sit/ penitēs inuenit̄ grām vel veniā. Alia ē penitētia q̄ d̄/ penitet̄ p̄p̄ dei offēciā parat⁹ et facere emēdāz. 7 hec/ nō est sine diuina grā gratū faciēte vel grat̄ data. 7 hec/ adeo disponit̄ ad grām qz̄ nullus ē sic pctōr̄ qn̄ inuenit̄/ at grām 7 veniā. 7 ideo nulli eā dar̄ nisi cū q̄ pponit̄ fa/ cere misericōiam. Et qm̄ dyabolus hāc habere nō potest̄.

ideo nō p̄t habere veniā. sed si p̄ impossibile poneretur q̄ diabolus hāc haberet. vtiq̄ dñs daret ei grām. Nec igitur ē potissima causa irremediabilitatis peccati dia- boli. q̄ nō p̄t penitere. nec libet arbitrius eius vetti ad veniā petendā. Que aut̄ huius sit rō habet locū in secū- do libro. Concedendū igitur q̄ om̄s agens penitētiā sup̄ culpā s̄m assignationē p̄dicā q̄ntūcūq̄ peccauerit inuenit veniā. ¶ Ad illud ergo qd̄ obr̄ de antiocho. di- cendū q̄ penituit p̄pter lesionē nature quā incurrerat nō p̄pter diuinā offensam. vñ nō at̄debat satisfacere p̄ offensā. sed sicut patet ex littera des̄perabat quasi mē- tiendo p̄trariū diceret. ¶ Ad illud quod obijcit d̄ esau dōm q̄ ip̄e similiter penituit. p̄pter amissionem benedi- ctionis. s̄z p̄pterea volebat facere emēdam s̄z potius de- s̄re querebat vindictam. sicut patet ex tertiū. ¶ Ad illud qd̄ obr̄ q̄ diabolus ⁊ demones veniā nō haberent si pe- nitēt. dōm q̄ loq̄tur de peritōe veniē q̄ntus ad p̄mum modū. s̄z p̄pter penas nō p̄pter iusticiā. si enī alio mō penitēt haberēt. sicut dicit Bern̄. sed nō possūt. ¶ Ad illud qd̄ obr̄ de damnatis. dōm s̄m distinctionē p̄habi- tam q̄ nō penitebūt. p̄pter amorē iusticie. s̄z p̄p̄ odium pene.

Qonsequenter q̄ntū ad secūdū articulum q̄r d̄ ef- fectu penitētie iterare. Et circa hoc queruntur tria. Primo q̄r vtz sit necesse resurgere i equa- li charitate. vel etiā i maiori. Secūdo q̄r vtz p̄fecta peni- tētia restituat i p̄stinū gradū. Tertio vtz p̄fecta penitē- tia restituat homi opa bona prius mortificata p̄ culpā

Questio i k.

Circa quā p̄ceditur sic Ro. viij. diligētibz deū om̄ia co- operātur i bonū. glo. etiā lapsus i mortale. S̄z si resur- gerent in minori charitate nō cooperaretur eis i bonum ḡ rē. Si dicas q̄ casus reddit cautos ⁊ diligētiores. Lōtra augmētata vna h̄tute augmētant ⁊ om̄es. ḡ si a- liq̄s ē prudētior. rē. Itē dñs dicit p̄ Ezech. xviij. de pec- catorē penitētē. oim̄ iniquitatū ei⁹ nō recordabor. ampli⁹ Sed si in minori resurgit charitate recordat. ḡ. rē. Si dicas q̄ intelligit de recordatōe ad penā eternam. Lō- tra. diminutionē grē sequitur diminutio glie. ḡ si i mino- ri charitate resurgit. minorē gliam habebit. ḡ cum abla- tio glie ⁊ diminutio boni eterni sit pena. patet. rē. Itē Aug. ad macedoniū loquēs de reciduatibz deus facit ori sup̄ tales lumen suū. nec minus tribuit q̄ ante tri- buerat. dat largissima dona vice ac salutis. Et si dicas q̄ntū est de se. Lōtra. mēsurā grē ē s̄m donationē illi⁹. ḡ si plus magna ⁊ larga. et nūc. et sic. rē. Itē rōne videt. q̄ sicut determinat magister. p̄ penitētiā opa mortifica- ta viuificātur. q̄ sunt remuneratōe digna. ergo remu- nerabūtur opa pus facta. sed p̄stat s̄m qd̄ meruerunt. ergo tantū habebūt glie ē q̄nta charitate sunt facta. er- go necesse est q̄ i equali resurgat. cū nullus possit p̄mita- ri vltra q̄ntitatē charitatē finalis. ¶ Itē difficilius ē re- surgere q̄ resistere. ḡ maioris virtutis ⁊ grē. cū ḡ p̄ gra- tiā quā habuit nō restiterit peccato. ad hoc q̄ resurgat necesse est habere maiore. ¶ Itē d̄a nihil mali p̄mittit fieri de q̄ nō elicitur bonū egle v̄l matius. q̄ si h̄ esset. ali- qñ turpitudō remaneret i vniuerso. ergo si p̄mittit hūc peccare peccato qd̄ admittit r̄m de grā. necesse ē q̄ rāraz vel plus restituat. Lōtra. cōtingit p̄fectū cadere. s̄z euz resurgit statim nō ē p̄fectus. q̄ nemo rep̄te sit summ⁹ ḡ si necesse ē q̄ resurgat i equali. Itē inia charitas po- tens ē delere oēm culpā. s̄z nō ē necē nisi de grā q̄ntū suf- ficit ad delēdū culpā. ḡ necē nō est q̄ i eqli si potest i mi- nori. Itē d̄s i donatōe grē de p̄gruo cōsiderat dispōem

suscipiētis S̄z possibile ē q̄ ḡ magnā charitatē habuit pay se disponat. ḡ possibile ē ip̄m puā charitatē accipe Itē q̄ntē gradus alior. rāto casus grauior. ⁊ q̄nto gra- uiorē casus. rāto minus ē hō dispositus ad grām. ergo ex h̄ q̄ maiorē habuit charitatē minus ē disposit⁹. ḡ po- tius resurget in minori q̄ i eqli. Itē iste nihil meret. p̄t charitatem a q̄ cecidit. s̄z nec p̄ aliqd̄ qd̄ habebat. ergo ḡ ē donatio om̄ino ē a liberalitate di. ergo p̄t eē mino. ⁊ eqli. R. ad hoc dicit̄ ut qd̄ q̄ semp i equali vel maio- ri optet resurgere Et rō cor̄ sup̄ h̄ ē. q̄ dñs nō p̄mittit r̄z electū cadere nisi videret q̄ deberet sibi. p̄desse. Ulteri⁹ dicit̄ q̄ dñs sp̄ electos i meliori statu vite accipit. Ter- tio q̄ remuneratur opus quantū meruit radix ex q̄ su- it. Sed hāc positionē credo falsā sicut mōstratū ē. ⁊ rōz positōis min⁹ cōgruā. Lū q̄ fūdat sup̄ falsū. Lūm q̄ sup̄ incerrū. Sup̄ falsum. i h̄ q̄ dicit q̄ remuneratō ope- ris respicit radicē ex q̄ facta sūt. qd̄ falsum ē. sed pot⁹ radicē in q̄ reuultūcūt. Nunq̄ enī remunerarent nisi i- nalis charitas sup̄ueneret. nihil enī efficaciter ē dignū remuneratōne sine finali p̄seuerātia. Alia duo sūt du- bia. s̄. q̄ deus semp̄ electos i meliori statu accipiat. et q̄ semp̄ p̄ sit casus ad augmentū grē. cū videamus siḡ ad contrariū. Ideo credo q̄ p̄babilior ē alia opinio q̄ re- surgat in equali ⁊ maiori et minori. s̄m q̄ se meli⁹ p̄par- er diuina largitas dispensat. ¶ Ad illud qd̄ obr̄ q̄ ca- sus cooperatur i bonū. dōm q̄ hoc d̄ nō rōe grē augmen- tādē. sed recuperare cōseruandē. Et melius ē modicū ha- bere de grā vsq̄ i finē q̄ multū ad tēpus t̄m. ¶ Ad illud qd̄ obr̄ q̄ nō recordat̄ d̄s iniquitatū. dōm q̄ verū ē. vñ nō dat ei minorē grām merito p̄ctōz. s̄z q̄ nō bñ se p̄parat ad rāta grām. ¶ Ad illud Aug. ad macedo. dōm. q̄ de- us paratus ē si hō se disponeret. ⁊ hoc dicit̄ p̄ aliq̄bus nō p̄ om̄ibz. q̄ illud apli. nisi habūdauerit. rē. vtz sūt alicubi s̄z nō vbiq̄. ¶ Ad illud qd̄ obr̄ de viuificatione. dōm sicut p̄z q̄ opus viuificatē ē dignū remuneratōne fieri. ⁊ opa remunerabūtur s̄m mēsurā charitatis final. ¶ Ad illud qd̄ obr̄ q̄ fortius ē resurgere. dōm q̄ fortius q̄ntū ad actū. s̄z nō optet. q̄ ex fortiori bitu. q̄ nec in resi- stendo nec in resurgēdo opari ē necē s̄m totā h̄tute nō- bilitatis. ¶ Ad aliud dōm q̄ elicit bonū nō facienti sp̄ sed i vniuerso. et hoc ē declaratio sūme misericōe ⁊ iusti- tie. ⁊ aliqd̄ nō faciēdi. nisi negligat q̄ habet maiorē occa- sionem seruois ⁊ humilitationis ex ip̄so casu.

Questio ij l.

Utrū p̄fecta penitētia restituat in p̄stinū ḡdū. Et q̄ sic videt̄ Aug. in li. v. r̄n̄sionū. penitētia ē res qd̄a op̄iat p̄fecta oēs defect⁹ reuocās ad p̄fectū. S̄z si nō reuocaz in gradū p̄stinū nō eēt p̄fecta reuocatio. ergo rē. Item- rōe v̄. q̄ p̄ctōz deū offēdit nō t̄m. q̄ d̄ ei⁹ impium facit sed etiā q̄ se seruū suū ⁊ ei⁹ imaginē deformat ⁊ peiorē reddit. ergo nō p̄t p̄fecte recōciliari q̄ diu aliqd̄ manet minus bñ q̄ an. q̄ nō t̄m deo restituit q̄ntū abstulit. Itē p̄fectus medicus p̄fectū largitur antidotū. S̄z p̄- ctū antidotū nō est nisi p̄stinā plene restituat sanitatē. cū ergo dñs sit p̄fectus medic⁹ aiarū. p̄z rē. ¶ Itē dñs cū sanauit i corpe sp̄ restituat sanitatē p̄stinā p̄fecte. er- go similē cū sanauit in spū per penitētiā. ergo peniten- tia p̄fecta restituat in p̄stinā sanitatem. Lōtra possibī- le est vt dicit̄ ē resurgere in minori charitate. ⁊ in eadē suam perficere penitentiā. ergo penitentiā p̄fecta non restituet semper in sanitatem pristinā. ¶ Item aliquis per peccatum amisit virginitatem. Sed im- possibile est ip̄sum vltērius virginem fieri. ergo im- possibile est per penitentiā in statum p̄stinū redire

